

6e JAARGANG

NUMMER 7

JULI 1970

DAAD EN GEDACHTTE

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING GAAT
HET DENKEN AAN HET DOEN VOORAF.
BIJ HET HANDELEN VAN KLASSEN OF
MASSA'S BLIJKT DE BETEKENIS VAN
HET HANDELEN PAS ACHTERAF. HIER
GAAT DE DAAD VOORAF AAN HET BE-
GRIP, AAN DE GEDACHTE.

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit VRIJWILLIGE bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outhoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

D E G R O T E Z W I J G E N D E P A R T I J

NOG MAAR nauwelijks is in dit land de opkomstplicht bij verkiezingen afgeschaft, of "de grote zwijgende partij", dat wil zeggen de categorie van de thuisblijvers is al een begrip geworden. De dag ná de Statenverkiezingen op 18 maart j.l. toonden de heren politici van iedere pluimage zich over de omvang van het absentisme "ongerust". Op de 3e juni, bij de verkiezingen voor de gemeenteraden, blijkt hun ongerustheid aanzienlijk te zijn toegenomen. Het absentisme is het telkens terugkerend thema in ieder verkiezingscommentaar en de heren commentatoren gedragen zich daarbij als de bekende katten, die om de al even bekende rijstebrijberg heendraaien. Tot de kern van de zaak poogt vrijwel niemand door te dringen, geen enkel Kamerlid en geen enkele krant. De tijd dat "Het Parool", een viertal jaren geleden nog maar, met nadruk op de "onderlinge inwisselbaarheid der diverse partijen" wees, schijnt véér achter ons te liggen en schier totaal vergeten te zijn. Het blad, dat toen een weliswaar niet volledig geslaagde, maar in elk geval toch zeer duidelijke poging deed om bepaalde politieke verschijnselen min of meer maatschappelijk te verklaren, heeft thans - op de 19e maart - het accent van de "onderlinge inwisselbaarheid" naar 't politieke "jargon" verschoven. Toegegeven: Den Uyl en Schmelzer, Biesheuvel en mevrouw Haya van Someren Downer spréken een bepaald "jargon". Maar de, hetzij zachte, hetzij sterke aandrang om dat "jargon" te laten varen komt er eigenlijk op neer, dat men er volkomen aan voorbijziet, waar dat "jargon", waar de volstrekt onduidelijke spreektrant der politici vandaan komt. Niet om de "onduidelijkheid" als zodanig gaat het (alsof het een soort hebbelijkheid betrof, die men zich maar beter af kon wennen!), maar om het feit, dat die "onduidelijkheid" geenszins toevallig, doch opzettelijk is. Het "jargon" heeft de functie de "onderlinge inwisselbaarheid" te bemantelen. Zouden de politieke vertegenwoordigers zich wél duidelijk uitdrukken, dan zou veel scherper nog dan nu het geval is, aan het licht komen hoe sterk de diverse partijen wel op elkaar lijken. Door bovenal op het "jargon" de aandacht te vestigen en van de "verwisselbaarheid" te zwijgen, is "Het Parool", dat een klein stapje in de richting ener serieuze verklaring had gezet, haastig op zijn schreden teruggekeerd.

Even leek het begin april alsof de Leidse socioloog Milikowski, dezelfde van wie we onlangs in "Daad en Gedachte" gesproken hebben, een goede uitzondering vormde in de krioelende hoop zijner al even erg als de politici verontruste collega's. In een interview met "De Volkskrant", op de 9e van die maand gepubliceerd, verklaart hij, de oorzaken van het massaal niet-stemmen te zoeken in het algemene gevoel van malaise en machteloosheid, in het feit "dat de politieke democratie onvolwaardig blijft, omdat er geen economische democratie bestaat", maar "een economische dictatuur". Men behoefde echter zijn bij dat interview ten beste gegeven beschouwingen maar even verder te lezen, om in te zien hoe weinig een

schijnbaar uiterst kernachtige mening om het lijf kan hebben.

Men krijgt een ondeelbaar ogenblik de indruk, dat Milikowski aanstuurt op de stelling, dat "de grote zwijgende partij" de enige partij is, die zich niet op de basis der bestaande politieke democratie plaatst, aanstuurt op de opvatting, dat de belangen der thuisblijvers in het geheel niet in het geding zijn wanneer de politieke belangen der politieke partijen en der politici op het spel staan. Wat die indruk helpt versterken is de wetenschap, dat Milikowski bekend staat als de theoreticus der "onaangepastheid". Is hij misschien van opvatting dat de politieke, dat wil zeggen de burgerlijke, democratie zich niet aanpast bij datgene wat 'n belangrijk deel der bevolking raakt en dat omgekeerd de absenteïsten zich niet willen of niet kunnen aanpassen bij datgene wat zo belangrijk is voor de burgerlijke democratie? Nee! Zó heeft de theoreticus van het "onaangepast gedrag" het helemaal niet bedoeld. "Onaangepast", om die term gemakshalve even over te nemen, dat wil voor hem in het geheel niet zeggen: onaangepast bij de burgerlijke wereld. "Onaangepast gedrag" - waar Milikowski vóórstander van is - dat wil voor hem in dit verband zoveel zeggen als: zijn stem geven aan de oppositie. De diepe wijsheid van een man als de politieke denker Lowell, die vorige eeuw het Britse parlementarisme aan een diepgaande studie onderwierp en die in zijn boek "The Government of England" tot de conclusie kwam, dat óók de oppositie op de basis van de bestaande orde staat en op háár manier meedoet aan datgene wat Schermerhorn "de regels van het politieke spel" genoemd heeft, die wijsheid is Milikowski totaal verborgen gebleven.

De opvatting, dat zowel de kiezers, die op de regeringspartijen stemmen, als de kiezers, die hun stem geven aan de partijen der oppositie, zich uitspreken voor politieke organisaties, die zich beide funderen op de heersende sociale- en politieke orde, heeft een voor de hand liggende konsekwentie, die uiteraard Lowell nog niet kon trekken. Deze konsekwentie namelijk, dat de oppositiepartijen de loonarbeid verrichtende bevolking nog maar weinig te bieden hebben, van 't ogenblik af, dat bij hun uit de loonarbeid voortvloeiende tegenstelling tot de heersenden, dingen om de hoek komen kijken, die binnen het raam der heersende produktiewijze onoplosbaar zijn.

Moet dit zo verstaan worden, dat de arbeiders niet meer warm lopen voor de burgerlijke democratie omdat zij deze door een andere maatschappelijke orde vervangen willen? Daar is eenvoudig geen sprake van. 't Is omgekeerd: in de burgerlijke democratie komen, naarmate haar ontwikkeling voortschrijdt en naarmate 't kapitalisme moderner en algemener vormen aanneemt, hoe langer hoe minder dingen aan de orde, die werkelijk de belangstelling van de arbeiders kunnen wekken, die werkelijk direkt zijn belangen raken. Dat was anders in de tijd, dat de burgerlijke democratie nog niet volledig was bevochten, toen daarbinnen nog reële maatschappelijke tegenstellingen aan de orde waren, die zich weerspiegelden in de politieke strijd. Nu gaat het niet meer om tegenstellingen binnen de burgerlijke wereld, maar om een heel andere tegenstelling, een tegenstelling die hierin bestaat, dat de simpele materiële verlangens der werkenden in botsing komen met de kapitalistische structuur als zodanig en daardoor boven de bestaande kapitalistische orde uitgaan. Dat de strijdende arbeiders zich daarvan niet of nauwelijks bewust zijn is totaal geen maatstaf. Wie het zich wél bewust zijn en zelfs terdege, dat zijn de heersenden. Vandaar dat zij zelfs bij op 't eerste gezicht "vrij onschuldig" lijkende conflicten onmiddellijk een beroep doen op hun machtsapparaat.

Dezelfde ontwikkeling, die 't wezenlijke der optredende tegenstellingen fundamenteel van karakter doet veranderen, verandert ook de onderlinge betrekkingen tussen de politieke partijen en wel in die zin, dat hun onderlinge tegenstellingen afnemen en zij "onderling inwisselbaar" worden. Ziedaar de inderdaad zeer wezenlijke en diepe samenhang tussen die "onderlinge inwisselbaarheid" en het feit, dat zij een groot deel der arbeiders niet meer aanspreken. Het absenteïsme en de onderlinge gelijkenis der politieke partijen vloeien niet uit elkander voort, het

zijn als het ware de polen van een en hetzelfde maatschappelijke ontwikkelingsproces.

Uit het bovenstaande volgt ook, dat nieuwe partijen - die het "beter" doen willen dan de bestaande - geen enkele werkelijke bijdrage kunnen leveren tot de oplossing van het dilemma, waarin de burgerlijke politieke wereld is geraakt. Men zou dat dilemma, anders dan hierboven is geschied, ook nog als volgt kunnen omschrijven, dat de burgerlijke politici het eigenlijk hoe langer hoe meer met elkaar eens worden en dat de arbeiders, die het met de burgerlijke wereld óneens zijn - ook dan wanneer zij het zich niet bewust zijn - om hun meningsverschillen met de bestaande gang van zaken tot uitdrukking te brengen in feite geheel andere organisaties behoeven dan de bestaande. Wat moeten nieuwe partijen in een dergelijke situatie? Het is waarlijk niet zonder reden, dat een partij als D '66, opgericht om meer duidelijkheid in de politiek te brengen, op haar jongste congres in Haarlem zo weinig duidelijk was - ook voor zichzelf - dat er gezegd werd, dat zij er nog altijd niet in was geslaagd "een gezicht" te vinden.

Hetgeen wij hierboven ontwikkeld hebben is allerm minst nieuw. Al bijna een eeuw lang begint het aan dát deel van de arbeidersbeweging, dat werkelijk aandacht wil schenken aan de beweging der arbeiders (dat wil zeggen aan hun zélfbeweging!) hoe langer hoe duidelijker te worden, dat naarmate de politieke democratie haar ware burgerlijke karakter duidelijker toont het aantal niet-stemmers toe zal nemen. Dat is ook bij herhaling uitgesproken. Maar bij al hun pogingen om voor het bestaan van "de grote zwijgende partij" een verklaring te vinden, zien de "verklaarders" dááaraan met hardnekkigheid voorbij. Wat hun nu juist ontgaat, dat is, dat "de grote zwijgende partij" het volstrekte tegendeel is van datgene, wat een partij kenmerkt.

=====

T W E E B E L A N G R I J K E D U I T S E P U B L I K A T I E S

IN WEST-BERLIJN bestaat sinds enige tijd een Instutuut voor de Praktijk en de Theorie van het Radenkommunisme. Dat instituut is onder andere gestart met de uitgave van een "bibliotheek van de Radenkommunisten", een serie kleine boekjes, waarvan er tot dusver twee verschenen zijn, twee publikaties, die wij met vreugde hebben begroet.

Het eerste deeltje is een herverschijning van de "Grondbeginselen der kommunistische produktie en distributie". Naar velen onzer lezers bekend zal zijn, betreft het hier een collectief werk van de Hollandse Groep van Internationale Communisten uit 't begin van de dertiger jaren. Die collectieve arbeid van de toenmalige G.I.C. resulteerde destijds eerst in een Duitse uitgave, die in 1930 van de pers kwam; daarna volgde in 1935 een Nederlandse (gestencilde) uitgave, die van de eerste Duitse uitgave in tal van opzichten verschilde. De tekst was hier en daar wat omgewerkt en werd ook nog wat uitgebreid. Hier en daar werden in de Nederlandse uitgave de hoofdzaken waarom het ging nog wat precieser en scherper geformuleerd. Er kwam in de Hollandse uitgave zelfs een geheel hoofdstuk voor, dat in de toenmalige Duitse uitgave ontbrak.

Het spreekt vanzelf, dat de oorspronkelijke, door de Allgemeine Arbeiter Union gepubliceerde editie, in Duitsland na de tweede wereldoorlog niet meer voorhanden was. Dat alleen al is een reden om de herverschijning in Duitsland van zeer groot belang te achten. Er komt nog bij, dat deze tweede Duitse editie beter is

dan de voorafgaande. Weliswaar heeft de uitgeverij de oorspronkelijke editie langs fotografische weg gekopieerd, doch zij heeft daar tevens als bijlage het in de Nederlandse uitgave wél voorkomende hoofdstuk aan toegevoegd.

Het tweede boekje, dat in de serie "Bibliotheek der Rätekommunisten" is verschenen is eveneens een langs fotografische weg geproduceerde kopie. Het betreft hier een sedert lang alleen nog maar in een paar bibliotheken aanwezige brochure van Otto Rühle uit 't jaar 1924, getiteld: "Van de burgerlijke naar de proletarische revolutie". Het betoog van Otto Rühle, die een kleine halve eeuw geleden tot de eersten in Duitsland behoorde, die de betekenis van de raden-organisatie begrepen, is daarom van veel belang, omdat hij daarin aan de hand van een reeks van klemmende argumenten uiteenzet, dat de burgerlijke omwenteling door de partijorganisatie gekarakteriseerd wordt, de proletarische omwenteling het daarentegen met andere en geheel eigen organisatievormen zal moeten stellen, namelijk: de raden. Wij komen op het boekje van Rühle en op diens positie in de Duitse arbeidersbeweging en de Duitse revolutie van 1918-1924 in de loop van dit jaar nog nader terug. Voor geïnteresseerde lezers van "Daad en Gedachte" die de Duitse taal machtig zijn, zij hier meegedeeld, dat de boekjes te bestellen zijn bij: "Rüdiger Blankertz-Verlag, 1 Berlin 31, Konstanzer Strasse 57. De prijs van de "Grundprinzipien" bedraagt DM 5.80, die van Rühles geschrift DM 4.-.

=====

LEDENWINST VAN HET N.V.V.

HET N.V.V. heeft in de eerste drie maanden van dit jaar een ledenwinst geboekt van ruim 7500 leden. Het aantal leden steeg van 562.548 per 1 januari tot over de 570.000 per 1 april.

Wie dit al verbazen mag, óns niet. Het is onze opvatting dat de vakbeweging voortdurend meer geïntegreerd, meer vergroeid raakt met de kapitalistische maatschappij en dientengevolge permanent in botsing zal komen met arbeiders, die voor hun belangen in de strijd gaan. Het is niet onze opvatting, dat de vakbeweging wég zal kwijnen of ineen zal schrompelen. Zij vervult een functie in de burgerlijke samenleving, 'n functie óók voor de arbeiders, al heeft die functie dan ook niets met hun strijd tegen het kapitaal te maken. We kunnen het, om onze opvatting duidelijk te maken, zelfs nog krasser formuleren: het is naar onze zienswijze heel goed mogelijk, dat dezelfde arbeiders, die zich vandaag als lid van het NVV of welke centrale ook hebben laten inschrijven, morgen in een "wilde" staking in fel conflict geraken met "hun" bond.

Overigens zijn wij tegelijkertijd van mening, dat aan de omvang der vakbeweging bepaalde grenzen zijn gesteld. Er

zijn zelfs twee grenzen, een benedenste zo goed als een bovenste. Wij hebben dat onlangs nog in "Daad en Gedachte" toegelicht in een beschouwing over de ontwikkelingen in Italië (men zie daarvoor ons nummer van januari j.l.).

Kan men van een "bovenste grens" spreken, wanneer men 't ledental alsmaar ziet stijgen? Zeker kan men dat, als men er zich - zoals ook Kloos het doet in zijn boekje "Het achterste van de tong" - rekenschap van geeft, dat ondanks alle ledenwinst het percentage der georganiseerden toch nimmer boven de veertig is uitgekomen. Cijfers over het ledental zonder meer, zoals het N.V.V. die nu aan de pers heeft verstrekt (zonder het achterste van zijn tong te laten zien) zeggen op zichzelf totaal niets! Waar het op aan komt is de verhouding: namelijk de verhouding van de ledenwinst tot de stijging van de beroepsbevolking.

Over de genoemde maanden kan die verhouding nauwelijks noemenswaard gewijzigd zijn. Immers: het NVV geeft er zelf bij op, dat de ledenwinst voornamelijk veroorzaakt is doordat 'n reeds lang bestáánde bond tot het N.V.V. is toegetreden. Dáárdor verandert het percentage der georganiseerden vanzelfsprekend NIET!

BERNADETTE DEVLIN OVER DE PARLEMENTAIRE VARKENS

DE JONGE NOORD-IERSE Bernadette Devlin, die als een vertegenwoordigster van Noord-Ierland in 't Britse Lagerhuis gekozen is, heeft in haar boeiende en warm-menselijke autobiografie "De prijs van mijn ziel" (Nederlandse vertaling verschenen bij A.W. Bruna) een boekje open gedaan over het Britse parlement en het parlementarisme. De belangwekkendste passages uit haar kritische relaas laten wij hieronder volgen. Het leek ons interessant ze af te drukken, juist in hetzelfde nummer van "Daad en Gedachte" waarin wij 'n beschouwing over de verkiezingen en het partijwezen hebben opgenomen. Bernadette Devlin schrijft (met bijtend sarcasme af en toe) het volgende:

"Als je naar de Labourfractie kijkt en denkt: "Er zullen er toch wel een paar bij zijn die hier op een eerlijke manier terecht zijn gekomen", vraag je je af wat er met hen gebeurd is, en je bent voortdurend op je hoede want dat mag jou niet overkomen. Sommige kamerleden zeggen dat je uit moet kijken dat je je niet aanpast bij 't systeem: de arme idioten die zichzelf Links noemen waarschuwen je voor Rechts, maar ze zijn allemaal met hetzelfde sop overgoten - alleen 't parlement is belangrijk, en het vervelende van de arbeiders in de fabrieken is dat ze 't eigenlijk niet begrijpen. Niet dat je van hen kunt verwachten dat ze het begrijpen: het zijn geen Lagerhuisleden, ze hebben niet gekeken wat er op de agenda staat, ze lezen niet elke dag de Handelingen om te weten te komen wat deze of gene eigenlijk gezegd heeft in 't parlement, ze komen nooit in een speciale commissie. Zij kunnen toch niet weten hoe het land bestuurd wordt? Het land besturen is een spelletje dat je speelt met de mensen aan de andere kant in het Huis: er staat een Conservatief op die aan de minister van Werkgelegenheid en Produktiviteit (mrs. Castle) vraagt wat ze denkt te doen aan de verhoudingen in de industrie, zodat de Conservatieve Partij haar stanpunt kan bepalen - mogen wij alstublieft weten welke zet u gaat doen, zodat wij onze eigen strategie kunnen uitstippelen? En vlug springt een Labourlid op, dat, kort samengevat, zegt: "Als wij ervoor zorgen dat onze politiek op dit punt goed in elkaar zit kunnen de Conservatieven er niets meer aan toevoegen." En de arbeiders zitten zich af te vragen wat dat allemaal te betekenen heeft.

Als ik buiten het Lagerhuis iemand hoor praten kan ik onmogelijk uit zijn woorden opmaken of hij bij de Labourpartij of bij de Conservatieve Partij is.. Iedereen is pas ergens voor of ergens tegen als ze weten wie er nog meer voor of tegen zijn... Ze zijn echt vergeten wat er buiten gebeurt. De enige gewone mensen die ze nog ontmoeten zijn de mensen die na een afspraak te woord worden gestaan in de Strangers' Bar. Ik heb er een paar leden eens van beschuldigd dat ze vergeten waren waar ze vandaan kwamen, en dan zeggen ze: "Helemaal niet! Wij beleggen vergaderingen van de Labourpartij in onze kiesdistricten!".. Wat ook je idealen zijn, je moet ze afwegen tegen de mogelijkheid dat je bij de volgende verkiezingen stemmen verliest; en je kunt je principes beter aan de kant zetten als je daardoor kunt voorkomen dat een Conservatief wint, want, zoals iedereen weet, 'n beginselloos Labourlid is beter dan een beginselvaste Conservatief. Je hebt heel vaak het idee dat de Conservatieven eerlijker zijn; ze proberen hun mening over de arbeiders in elk geval niet te verhullen, maar de Labourpartij, die er precies dezelfde mening op na houdt, verschuilt zich achter de bewering: "Wij zijn de partij van de arbeiders"...

Ik geloof, dat het parlementaire democratische systeem al in elkaar gestort is. Wat we nu hebben is een soort "Boerderij der Dieren"-systeem, alle-varkens-zijn-gelijk, maar de varkens die Lagerhuislid zijn mogen in de boerderij zitten en de anderen zijn gewone viervoeters.... Overall waar het parlementaire systeem in zwang is brengt het dezelfde gebreken mee: zo gauw de vertegenwoordigers in de structuur opgenomen zijn vertegenwoordigen ze niet meer."

=====

GEEN ILLUSIES OVER DE VAKBEWEGING

HEEL AAN HET BEGIN van deze eeuw schreef Rosa Luxemburg eens de navolgende zeer behartenswaardige woorden over de vakbeweging:

"De voornaamste taak van de vakvereniging bestaat hierin, dat zij aan de kant van de arbeiders het middel is om de kapitalistische loonwet, dat wil zeggen de verkoop van de arbeidskracht tegen haar ogenblikkelijke marktprijs te verwerklijken. Waarin de vakverenigingen het proletariaat dienen is, de op elk tijdstip gegeven conjunctuur van de markt voor zich van nut te maken. Deze conjuncturen zelf echter... liggen buiten de werkingssfeer van de vakverenigingen. Zij kunnen dus de loonwet niet omverwerpen. Zij kunnen op zijn best de kapitalistische uitbuiting binnen de op dat moment "normale perken" houden, in géén geval echter de uitbuiting ook zelfs maar trapsgewijze opheffen."

Aan deze uitspraak van Rosa Luxemburg hebben we onwillekeurig moeten terugdenken, toen we het ingezonden stukje lazen, dat een zekere J. Geerts (namens een of andere actiegroep) op 14 mei j.l. publiceerde in de rubriek "Maar meneer" van "Het Parool".

In het bewuste stukje pleitte de heer Geerts voor een "doorbraak naar één vakbeweging". Hij noemt het "een onhoudbare toestand, dat men in ons land drie vakcentrales in stand meent te moeten houden". Hij constateert, "dat naar buiten van wezenlijke verschillen tussen de bonden meestal geen sprake is". Hij verklaart voorts, dat "de vakbeweging de ontwikkeling van onze huidige maatschappij kritisch moet volgen", maar dat zij, "voor wat betreft de kritiek op het huidige maatschappelijke bestel tekort schiet". Geerts acht het bestaan van slechts "één vakbeweging... een (minimale) voorwaarde voor belangrijke zaken als het veranderen van de structuren van onze maatschappij..." en hij concludeert: "De vakbeweging dient zich nu te vernieuwen! De vakbeweging moet nu één groot sterk bolwerk vormen dat streeft naar nieuwe verhoudingen in onze maatschappij."

Men behoeft het stukje van Geerts maar naast de hierboven geciteerde woorden van Rosa Luxemburg te leggen om te zien, dat Geerts van de vakbeweging iets verlangt, dat zij volgens haar in het geheel niet kán. De heer Geerts heeft zich in zijn ijver om de vakbeweging een taak op de schouders te leggen, die hij graag door haar vervuld zou zien, in het geheel niet afgevraagd of de vakbeweging ooit voor zulk een taak in het leven is geroepen.

Rosa Luxemburgs vlijmscherpe analyse van de positie der vakbeweging komt er op neer, dat deze een instelling van de kapitalistische maatschappij is, die zich strikt binnen de grenzen dezer samenleving beweegt. Het spreekt vanzelf, dat men het met die analyse geenszins eens behoeft te zijn. Wie haar echter afwijst moet wél goed in het oog houden, dat de positie van de vakbeweging zoals Rosa Luxemburg die hier schetst, volledig haar ontwikkeling sindsdien verklaart, een ontwikkeling, die aldus kan worden weergegeven, dat zij, de vakbeweging, voortdurend méér met de kapitalistische maatschappij vergroeid is. Geerts beschouwt de vakbeweging als een instrument van de arbeidersklasse, dat helaas tengevolge van diverse omstandigheden - haar verdeeldheid in de eerste plaats - tot machteloosheid gedoemd is. Wat hij niet ziet is, dat de vakbeweging vierkant tegenover de arbeiders staat en een instrument is van de kapitalistische samenleving. Zo is er destijds door Rosa Luxemburg gedacht (en dan nog maar in zwakke vorm), zoervaart thans vroeg of laat iedere arbeider de realiteit.

Overigens: het oordeel van Rosa Luxemburg staat helemaal niet op zichzelf. In het midden van de dertiger jaren schreef de goed burgerlijke, braaf kapitalis-

tische "Nieuwe Rotterdamse Courant":

"De vakbond is een speciaal geschapen machinerie voor vreedzame onderhandelingen, die door het bestuur van de vakvereniging moet functioneren."

Hoe meer men deze onvervalst liberale definitie overdenkt, des te meer beseft men, dat er feitelijk hetzelfde mee gezegd wordt als dertig jaar eerder door Rosa Luxemburg werd uitgedrukt. Wie het zó ziet, zal zich niet gemakkelijk aan de illusies overgeven, die de heer Geerts kennelijk koestert. In Nederland bestaan, tengevolge van een reeks historische omstandigheden, die vakcentralen, die ieder voor zich, krachtens hun aard en hun wezen de verwezenlijking van de kapitalistische loonwet nastreven en die ieder voor zich volledig met de heersende kapitalistische orde zijn vergroeid. Gelooft Geerts in alle ernst, dat zij er plotse-ling op uit zouden trekken om het heersende produktuesysteem omver te werpen, wanneer zij maar eenmaal gefuseerd zouden zijn? Een citaat uit dezelfde N.R.C., eveneens uit 't midden van de jaren '30 kan hem - misschien - tot andere gedachten brengen. Het blad schreef destijds:

"Wanneer alle ondernemers en alle werknemers, elk onder centrale leiding optreden, wordt de kans een beslissing door strijd te verkrijgen, vrijwel nihil."

Wij moeten eerlijk getuigen dat wij voor de nuchtere realiteitszin van het liberale blad meer bewondering hebben dan voor de wensdromen van Geerts en zijn actiecomité. Waar komt de het laatst geciteerde mening op neer? Hierop, dat één grote vakbeweging in de allereerste plaats als 'n belang van de ondernemers werd gezien!

Wij zeggen met opzet werd gezien. De uitspraak dateert, gelijk we reeds opmerkten, uit het midden van de jaren dertig. Sindsdien is de situatie in zoverre veranderd, dat de vergroeiing van de vakbeweging met de kapitalistische maatschappij, naarmate zij is voortgeschreden, ook voor ieder duidelijker zichtbaar is geworden. Zó zterk is die vergroeiing van iedere vakcentrale afzonderlijk (men leze er dr. Fr. de Jong Edz. maar op na voor wat het NVV betreft, dr. Van Albeda voor wat betreft het CNV of Mertens voor wat het NKV aangaat) dat het nu, maatschappelijk gezien, voor het kapitaal niet zoveel verschil meer uitmaakt of het nu met drie centrales dan wel met één te maken heeft. Wat de N.R.C. in de jaren dertig formuleerde, dat was een maatschappelijke behoefte. Maar die behoefte bestaat nu nauwelijks meer. Dáár ligt de voornaamste reden, dat de fusie der vakbeweging zo weinig voortgang maakt. Er wordt nog wel over gesproken, maar het is bepaald niet meer een urgente zaak. Voor het kapitaal niet, voor de vakbeweging zelf niet en voor de arbeiders het allerminst. Want de praktijk leert hen, dat zij bij hun strijd de vakbeweging tegenover zich vinden en dat zij daarbij zijn aangewezen op hun eigen, door henzelf in de strijd gevormde organen.

Van de vakbeweging (gefuseerd of niet) een kritische opstelling ten aanzien van de bestaande maatschappij te verlangen, komt op hetzelfde neer als dat men van de wolven een andere instelling ten opzichte van de schapen zou vergen. Wie een wolf is, zal ook op z'n wolfs handelen. Zeker, de vakverenigingen doen het nog altijd voorkomen alsof zij de herders der (proletarische) schapen zijn. Maar de grote Franse fabeldichter La Fontaine heeft er lang geleden al op gewezen, dat wolven die voor herder spelen op een gegeven moment tóch in een positie geraken, dat zij hun ware karakter bloot moeten geven. Er is geen "wilde" staking waarin de proletarische schapen het ware karakter van de vakbondswolf niet bespeuren: er is blijkbaar ook géén wolfstrucje zó oud of de heer Geerts wil er zich nog wel door laten beetnemen!

=====

OVER EEN STAKING IN FLINT (MICHIGAN)
IN TWEE FABRIEKEN VAN GENERAL MOTORS

NIET DE OMVANGRIJKSTE, maar wel de hardnekkigste, dat wil zeggen de langdurigste staking die ooit de Amerikaanse auto-industrie getroffen heeft, begon op 24 september van het vorige jaar in Flint in de staat Michigan bij twee fabrieken van General Motors. Toen zij uitbrak was in de betrokken bedrijven juist een begin gemaakt met de produktie van de nieuwe modellen voor 1970. De directe aanleiding was: de snelheid van de lopende band.

Er waren bij dit conflict niet meer dan 3.900 arbeiders betrokken. Niettemin plaatste het om twee redenen zowel de directie van GM als de vakbond - de UAW (United Automobile Workers) - voor zeer ernstige problemen.

In de eerste plaats gaf de gestage opvoering der produktiesnelheid geenszins uitsluitend in deze twee GM-fabrieken en volstrekt niet alleen bij GM reden tot diepe ontevredenheid. Uit een ingezonden stukje in het blad "News and Letters" van november '69, ondertekend met "een arbeider van de dagploeg", blijkt, dat ook in een GM-fabriek te Los Angeles (Californië) het sneller lopen van de band het grote probleem is, waarmee de auto-arbeiders dagelijks te maken hebben. Dáár, in Los Angeles, leidde het tot een enorm verloop onder het personeel. "Iedere dag", zo vertelt inzender, "verlaat een aantal arbeiders het bedrijf. De opvoering van de produktie-snelheid heeft tot gevolg, dat nu per uur door 40 arbeiders dezelfde hoeveelheid werk verricht wordt, die voorheen door 46 man verricht werd...". Andere briefschrijvers laten er geen twijfel over bestaan, dat in weer andere GM-fabrieken - in Detroit bijvoorbeeld - een soortgelijke situatie heerst en dat hetzelfde probleem óók een rol speelt bij Chrysler en bij Ford. Voor de directie van General Motors betekende dat, dat zij er op bedacht moest zijn, dat de staking te Flint ieder ogenblik naar andere vestigingen der maatschappij zou kunnen overslaan; voor de UAW betekende het, dat zij eventueel met soortgelijke conflicten bij ándere automobielaarsmaatschappijen te maken zouden kunnen krijgen.

In de tweede plaats kwam er voor vakbondsleiding én GM-directie nog dit bij, dat in het tussen beide gesloten collectieve contract over de produktie-snelheid in alle talen werd gezwegen en de staking te Flint derhalve een directe en frontale aanval betekende op een arbeidsovereenkomst, die voor de directie uitermate voordelig was, door de UAW als een "groot succes" van de arbeiders was voorgesteld. Met andere woorden: de staking in Flint mocht dan naar Amerikaanse begrippen en naar de in de auto-industrie geldende maatstaven beperkt van omvang zijn, zij was krachtens haar karakter uitermate explosief.

In september 1969 toen de staking in Flint - geheel spontaan uiteraard - 'n feit werd, was de op 9 mei 1970 tengevolge van een vliegtuigongeluk om het leven gekomen UAW-president Walter Reuther nog in leven. Deze Walter Reuther is bij zijn dood door Igor Cornelissen in "Vrij Nederland" van 16 mei "een integer, dat wil in de V.S. vooral zeggen niet-corrupt... en zeer militant vakbondsman" genoemd. Dat is, menen wij, maar hoe of je het bekijkt. Walter Reuther was inderdaad niet corrupt in de zin, waarin bijvoorbeeld de beruchte Jimmy Hoffa van de Teamsters Union (de vakbond van de vrachtautochauffeurs) dat altijd wél geweest is. Dat moet men dan zó verstaan, dat Reuther zich nimmer met onderwereldpraktijken heeft bezig gehouden en zich niet schuldig maakte aan chantage. Men moet het niet in die zin opvatten, dat Walter Reuther zich door het belang der bij de UAW aangesloten arbeiders zou hebben laten leiden. Het tegendeel is het geval: hij liet zich leiden door het belang van de organisatie, door het belang van de UAW.

Dat het één volstrekt niet hetzelfde is als het ander, ja dat de belangen van de UAW en de belangen van de automobielarbeiders voortdurend met elkaar in botsing waren, daarover kan niet de minste twijfel bestaan. Uit Amerikaanse kran-

ten en tijdschriften (we noemen slechts een zo serieus dagblad als "The Christian Science Monitor") zou een dikke bloemlezing kunnen worden samengesteld alléén uit de van automobielarbeiders afkomstige ingezonden stukken, waarin op Walter Reuther felle kritiek wordt uitgeoefend en waarij hij wordt overstept met de bitterste verwijten. Bepaald niet gering is het aantal "wilde" stakingen in de Amerikaanse auto-industrie, dat niet slechts tegen de patroon, maar ook direct tegen het beleid van de UAW gericht was. De scherpe conflicten tussen Reuther en zijn vakbond enerzijds, de automobielarbeiders anderzijds, zijn de laatste twintig jaar eenvoudig niet van de lucht geweest.

Indien uit dat alles al het beeld van een militante figuur oprijst, dan toch van een militant verdediger van de belangen van het Amerikaanse autokapitaal. De integerheid van Walter Reuther bestond daarin, dat de grote autofabrikanten nimmer aan hem behoeften te twijfelen. Deze bewering is gegrond op een nauwlettende waarneming der UAW-praktijken gedurende een lange reeks van jaren. Die waarneming begon in 1937, het jaar van de grote bezettingsstakingen bij General Motors, het jaar waarin het CIO - Committee for Industrial Organisation - gestalte kreeg, het jaar ook, waarin Walter Reuther, toen nog een jong broekje in de UAW, net als de toenmalige kopstukken van die vereniging nauw samenwerkte met de eveneens inmiddels overleden John L. Lewis van de mijnwerkersbond. Onze conclusies daaruit worden opnieuw bevestigd door de gang van zaken bij die staking in Flint, waarmee wij ons hier bezig houden.

In oktober 1969 publiceerde "News and Letters" een korte, maar veelzeggende verklaring van een advocaat en procureur uit de autostad Detroit. Deze deelde mee, dat hij, beroepshalve, als juridisch adviseur, gedurende vijf maanden de onderhandelingen had bijgewoond tussen de autofabrikanten en de UAW over een nieuw collectief contract. "Ik kan u verzekeren", zo schreef deze rechtsgeleerde, "dat de vakbond en de automaatschappijen met elkaar onder één hoedje spelen. Als het niet zo was, dat de vertegenwoordigers van de auto-industrie veel keuriger in de kleren waren gestoken dan de vakbondsvertegenwoordigers, dan zou je ze niet van elkaar hebben kunnen onderscheiden." In hetzelfde nummer van "News and Letters" klaagt een Chrysler-arbeider over het personeelsbeleid van zijn patroon en hij voegt daar de veelbetekenende vraag aan toe: "En wat voert de vakbond eigenlijk uit?" Twee maanden later rapporteert iemand, die zich "opmerker" noemt, in de rubriek "ingezonden stukken" in hetzelfde blad, hoe Walter Reuther, ergens in de Amerikaanse staat Connecticut een spontane staking de nek heeft weten om te draaien. Deze simpele feiten zullen het wel voldoende duidelijk maken, dat de staking in Flint Reuther en Co. in paniek bracht. Men zal aan de hand daarvan ook al wel begrepen hebben, wát of de UAW met zijn optreden beoogde.

Walter Reuther en General Motors-president James M. Roche hielden op 18 december 1969 een geheime bespreking, om samen een formule uit te werken voor het netelige probleem van de produktie-snelheid. Daarná pas deelde het verbondsbestuur van de UAW aan alle afdelingen mee, dat er een spoedbijeenkomst zou worden gehouden op 20 januari 1970, waar onder de ogen zou worden gezien in hoeverre aan de stakende arbeiders in Flint enige steun zou kunnen worden verleend. Op 't moment, dat dit aan alle UAW-afdelingen werd meegedeeld was de staking in Flint al zowat ruim drieëneenhalve maand oud! Over een onoplosbaar conflict tussen de president-directeur van GM en Walter Reuther werd met geen woord gerept! Men mag aannemen, dat er van zodanig conflict ook geen sprake is geweest. Wat mag dan wel de reden zijn geweest, dat de brave, onder één hoedje met het autokapitaal spelende UAW er opeens serieus over scheen te denken zich achter de "wilde" stakers van Flint te scharen?

Wie op dát tijdstip misschien al de gevolgtrekking gemaakt heeft, dat de "steun" van de UAW aan de stakers alleen maar voorgewend, alleen maar schijn kon wezen, zag zijn vermoedens in minder dan heen tijd bevestigd. Waar het de UAW om te doen was geweest, dat was met loze beloften een zekere "goodwill" te kweken,

een - door niets gerechtvaardigd - vertrouwen te wekken, dat deze bond in staat zou stellen een zogenaamd succesje door de - aldus "geblinddoekte" - leden geaccepteerd te krijgen. Aldus geschiedde.

Half januari vernamen de Amerikaanse automobielarbeiders, dat de UAW reden had om te verwachten, dat er tegen de 4e februari een overeenkomst tot stand zou komen over de hoeveelheid, die ieder arbeider in de betrokken twee fabrieken geacht werd te produceren. Een wat vage formule, die op de produktiesnelheid betrekking kán hebben, onder de gegeven omstandigheden natuurlijk de indruk moest wekken, dat zij daar verband mee hield, maar in feite over de produktiesnelheid bitter weinig zei! Maar in maskerades is de vakbonds bureaucratie nu eenmaal een meester en de directie van GM speelde - alsof dát nu precies in die geheime bijeenkomst van de 18e december was afgesproken - het spelletje voortreffelijk mee. Zij klaagde steen en been, dat ze de vakbond nu in de materie van de produktiesnelheid moest laten meepraten (op welke wijze dan, dat bleef volmaakt in het duister gehuld!) en die hele comedie bleek precies berekend voor het effect dat men er mee beoogde. Op 6 februari gaven de UAW-leden Walter Reuther voor de zoveelste keer tóch nog weer hun vertrouwen. De overeenkomst werd aangenomen; de staking in Flint behoorde tot het verleden.

=====

HELEMAAL NOG

NIET ZO GEK

DE THEOLOGISCHE hogeschool in Kampen pleegt niet de vrijzinnigste, doch integendeel de meest orthodoxe dominees in Nederland af te leveren. Wie daat studeert leeft vrijwel zeker dagelijks in de "vreze des Heren" en behoort vaak tot wat men "de zwarte kousenkerk" pleegt te noemen. Het kán derhalve op het eerste gezicht wat wonderlijk lijken, dat - naar het Rotterdams Nieuwsblad heeft meegedeeld - de theologische student C.P. Bakker uit Kampen bij de jongste statieverkiezingen lijstaanvoerder van de CPN was en dat wederom is geweest bij de raadsverkiezingen in Kampen.

Zó gek echter is het bij nadere beschouwing toch allerminst. Van de religieuze dogma's naar de leninistische is wel bekeken toch eigenlijk een kleine stap. Of men nu de Heer zonder meer dan wel de heer in het Kremlin of de heer Paul de Groot dient maakt weinig uit. Waarom zou men Paulus niet op de stemmige zondag kunnen vol-

gen en Paul op de woensdag, dat er gestemd moet worden?

"De CPN", heeft de heer Bakker gezegd, "weet dat er een groep mensen is die boven en een groep mensen is, die onder drijft." Wij zijn de laatsten om het hem tegen te spreken. In Rusland bijvoorbeeld. En de CPN heeft konsekwent de groep die in Rusland boven "drijft" (in een zee van bloed dan zeker, als het om drijven gaat) door dik en dun gesteund.

Eens was Calvijn de religieuze apologete van het opkomend kapitalisme. Blijkbaar heeft de heer Bakker nu ontdekt, dat hij ook best als de apologete van het staatskapitalisme naar Russisch model fungeren kan. Hoe zei de apostel Johannes het ook alweer?: "Zalig zijn zij die Zijne geboden doen, opdat hunne macht zij aan den boom des levens en zij door de poorten mogen ingaan in de stad." Wij hebben dat altijd een zeer duistere tekst gevonden. De heer Bakker heeft hem nu blijkbaar zó verstaan, dat wie de geboden van de CPN-leiding opvolgt de poorten van 't Kremlin mag binnengaan. Nou, hij liever dan wij!

=====

ONZE LEZERS ontvangen in de maand augustus geen gewoon nummer van D & G doch in de plaats daarvan een brochure. In september komt er weer normaal D. & G. De red.

O V E R I D E A L I S T E N E N
A R B E I D E R S S T R I J D

IN HET anarchistisch tijdschrift "De Vrije" (no. 4, 30 april 1970) verweert H a n s J a r zich tegen de kritiek, die in het maartnummer van "Daad en Gedachte" 1) op zijn opvattingen is uitgeoefend. "Onder meer wordt mij verweten", zo schrijft H.J., "dat ik actiekomitees voorsta, die de onvrede van de arbeiders moeten 'vertalen' in eisen, die los staan van de eisen van de strijdende arbeiders. Dat is natuurlijk onwaar."

Onwaar? In welk opzicht dan? Uit de tekst van zijn verweer is ons van het onjuiste of onrechtvaardige van onze verwijten niets gebleken.

"Ik schreef", zegt H.J.: "Ook de actiekomitees wisten de bestaande onvrede van de arbeiders niet anders tot uitdrukking te brengen dan door deze te vertalen in de klassieke eis tot loonsverbetering.... De bedrijfsbezettingen hadden geen politiek doel, waren niet een eerste aanzet tot een verandering van de bestaande machtsverhoudingen, maar slechts een - tot nog toe ongebruikelijk - strijdmiddel om looneisen af te dwingen." Welnu, die woorden kunnen o.i. niets anders betekenen, dan dat J. zou wensen, dat de actiekomitees de onvrede van de arbeiders op andere wijze tot uitdrukking wisten te brengen dan door deze te vertalen in eisen tot loonsverhoging. Dat geeft J. ook volmondig toe, want hij zegt een paar regels verder, dat "actiekomitees zoals hij die voorstaat een bewuste verandering van de machtsverhoudingen nastreven."

Laat ons dat eens nader bekijken. De arbeiders hebben bepaalde verlangens en een bepaalde onvrede. Wie zonder enige vooropgezette overtuiging of vooringenomenheid om zich heen ziet, kan alleen maar vaststellen, dat die verlangens van m a t e r i ë l e aard zijn, dat het er hun om te doen is, méér behoeften te bevredigen dan waartoe zij tot dusver in staat zijn. Ze willen, om het populair uit te drukken, de wasmachine, de ijskast, het t.v.-toestel of het auto'tje, dat zij zich met het loon dat ze tot dusver verdienen niet kunnen permitteren. Het feit is ook in de kringen van "De Vrije" niet onbekend. Hebben Jar's geestverwanten er zich niet meermalen in "De Vrije" bitter over uitgelaten, dat de arbeiders zó en niet anders zijn ingesteld? De arbeiders willen ook méér verdienen om het effect van de huurverhogingen en de prijsstijgingen - een reële loonsverlaging - ongedaan te maken. Ze willen bovendien: minder opgejaagd worden, een andere werksfeer, niet kapot gaan aan de snelheid van de lopende band, minder moe 's avonds thuis komen. Wat ze in elk geval niet willen, waaraan ze zelfs niet denken, dat is: een verandering van de maatschappij.

Hoe wil H.J. nu, dat die actiekomitees (van de spontane strijd; van de "wilde" stakingen) die verlangens en die onvrede "vertalen"? Als men bij hem leest: "ze wisten de bestaande onvrede van de arbeiders niet anders tot uitdrukking te brengen dan door deze te vertalen in de klassieke eis tot loonsverbetering....", dan krijgt men onwillekeurig - de ook inderdaad door H.J. bedoelde - indruk, dat die actiekomitees het er met hun "vertaalwerk" maar lelijk bij hebben laten zitten en het er zeer pover hebben afgebracht. Maar zo is 't niet. Integendeel! Die actiekomitees, uit a r b e i d e r s bestaande, door hun mede-arbeiders gekozen, hebben een "vertaalwerk" afgeleverd - en leveren telkens opnieuw een "vertaalwerk" af - dat als "vertaalwerk" eenvoudig voortreffelijk moet worden genoemd. Zij formuleren zéér nauwkeurig, zéér exact, zéér verstaanbaar en begrijpelijk - nauwkeuriger en begrijpelijker dan wie anders het ook zou kúnnen doen - datgene wat er onder hun medearbeiders leeft. Ze vertalen niet minder, maar ook bepaald niet méér.

1) Aldaar op pagina 3 e.v.

H.J. is er niet mee tevreden. Hij wil, dat de actiekomitees bewust "een verandering van de machtsverhoudingen nastreven". Dat komt er op neer, dat hij aan de uiteindelijke "vertaling" een element wil toevoegen dat men bij de in strijd gegane arbeiders tevergeefs zou zoeken. Dat is nu net precies wat wij hem verweten hebben en op grond van zijn verweer opnieuw verwijten. H.J. vindt - en dat mag hij natuurlijk best vinden - dat de komitees een verandering van de machtsverhoudingen zouden moeten nastreven. Maar de arbeiders s t r e v e n daar niet naar. Hoe kan hij dan van de komitees, die notabene - wanneer het werkelijk om zelfstandige arbeidersstrijd gáát - uit arbeiders bestáán, datgene verlangen wát hij ervan verlangt? Wat H.J. de komitees tot uitdrukking wil laten brengen correspondeert niet met de konkrete werkelijkheid, waarmee de komitees te maken hebben en waarvoor zij staan. Het is om die reden, dat wij datgene wat H.J. wil, met 't woord idealisme hebben aangeduid. H.J., die als hij daarover spreekt uit protest het woord "idealisme" tussen aanhalingstekens plaatst, meent, de onjuistheid van onze kritiek niet beter te kunnen aantonen, dan door zijn opvattingen "nog eens op een rijtje te zetten". Maar juist als hij daartoe overgaat springen de verschillen tussen zijn opvattingen en de onze wel bijzonder scherp in het oog.

Hans Jar stelt:

"De vakbeweging streeft een politiek doel na (handhaving van de bestaande orde) waarbij de arbeiders telkens weer de vette kluif van de (schijnbare) loonsverbetering wordt voorgehouden... De revolutionaire actiekomitees, zoals ik ze me voorstel, streven een politiek doel na (veranderen van de bestaande orde), waarbij de latent levende onvrede met de bestaande kapitalistische (of stalinistische) maatschappijverhoudingen niet ogenblikkelijk de kop wordt ingedrukt door het zwaaien met nog vettere kluiven... Natuurlijk keur ik het vechten van de strijdbare arbeiders voor een groter deel van het voortgebrachte produkt niet af, al veronderstelt D&G dat ik het wel zou doen 2). Alleen lijkt 't me onvoldoende om de huidige maatschappijstructuur ten val te brengen..."

Het is hier niet de plaats om uiteen te zetten, waarom wij de vakbeweging en haar streven geheel anders zouden willen definiëren dan H.J. doet 3). Het enige waarop wij willen wijzen is dit, dat het een volkomen verkeerd beeld is, dat de vakbeweging met de vette kluif ener schijnbare loonsverbetering zou zwaaien en de actiekomitees, zoals ze reilen en zeilen, met nog vettere kluiven zouden zwaaien. De actiekomitees "zwaaien" nergens mee en houden de arbeiders geen kluiven voor. De komitees formuleren alleen maar exact wat de arbeiders willen, zoals de vak-

- 2) Wij schreven in het maartnummer van D&G: "Hij (H.J.) meent, dat de arbeiders niet voor een betere beloning of iets dergelijks in verzet moeten komen, doch alleen maar...", enz. Wij hebben nota genomen van Jar's reactie hierop, die we ook graag ter kennis van onze lezers brengen. Maar we moeten daar wel aan toevoegen, dat onze bewering, dat H.J. meent, dat de arbeiders niet voor looneisen in verzet moeten komen, maar voor iets anders... natuurlijk niet precies hetzelfde is als de bewering, dat hij die strijd voor looneisen zou afkeuren. Letterlijk zeiden wij bovendien in ons maartnummer: "Om geen misvattingen op te wekken willen we wel nadrukkelijk verklaren, dat hij zich natuurlijk niet tégen deze bedrijfsbezettingen (voor betere arbeidsvoorwaarden, etc) keert". Duidelijker kon het toch waarlijk niet. Dat hij overigens de loonstrijd ánders beoordeelt dan wij is onbetwistbaar.
- 3) Men vergelijk het artikel "Geen illusies over de vakbeweging" in ditzelfde juli-nummer van D&G, blz. 6. In ons maart-nummer hebben wij geschreven, dat H.J.'s opvattingen omtrent de vakbeweging en de onze vrijwel met elkaar overeenstemmen. Na lezing van het aprilnummer van "De Vrije" betwijfelen wij of dat inderdaad wel zo is.

beweging exact formuleert, wat of voor de "werknemers" de konsekwenties en de mogelijkheden zijn van de produktiviteitsbehoeften en het economisch klimaat binnen de kapitalistische produktieverhoudingen op een gegeven moment. De vakbeweging baseert zich op de realiteit, zoals die voor het bedrijfsleven is gegeven; de arbeiders baseren zich op de realiteit van hun proletarisch bestaan. Daar ligt de reden dat de vakbeweging en de arbeiders met elkaar in botsing komen. Uit de woordkeuze van H.J. krijgt men de indruk, dat ook de actiekomitees de arbeiders iets "voorhouden" (en daardoor bij hen iets "de kop indrukken"). Door een dergelijke woordkeuze wordt het werkelijk karakter en de reële functie van de komitees als komitees van de arbeiders zélf volkomen miskend. Het is evenmin waar, dat de actiekomitees "met nog vettere kluiven" de bonden trachten te overtroeven. Het is zo, dat de vakbeweging zich tegen iedere eis, al is die nog zo "mager" of bescheiden, van de arbeiders keert, zodra die eis niet past in het door vakbeweging en ondernemers gezamenlijk uitgestippelde beleid of in de c.a.o.'s, waarin dat beleid is "vertaald".

H.J. meent, dat de strijd van de arbeiders voor een groter deel van het produkt onvoldoende is om de kapitalistische maatschappij omver te werpen. Dáár hebben we inderdaad hét grote verschil tussen hem en ons. Hij meent, dat de kapitalistische verhoudingen alléén maar kunnen worden opgeheven, indien er naar de opheffing daarvan wordt gestreefd. Onze opvatting is, dat een dergelijk streven aan de bestaande maatschappijvorm niets wezenlijks veranderen zal. Niet de wens, het streven, de wil om het kapitalisme af te schaffen zal de huidige samenleving omwentelen, doch dat zal gebeuren door de strijd van de arbeiders voor een groter deel van de voortgebrachte goederen, ondanks het feit, dat die strijd in het geheel niet op die omwenteling is gericht. De ondernemer, die wij een keer hoorden verklaren dat hij niets tegen een "revolutionaire" arbeider had, omdat de man ontegenzeggelijk het recht bezat over de samenleving te denken gelijk hij wilde, maar wél iets tegen een arbeider, die hoger loon eiste, gaf daarmee blijk, dat hij iets begrepen had van datgene, wat H.J. maar niet begrijpt.

H.J. spreekt van "revolutionaire" actiekomitees, zoals hij zich die voorstelt. Maar het gaat er in de werkelijkheid niet om wat H.J. zich voorstelt (en evenmin om wat de arbeiders zich al dan niet voorstellen), maar het gaat om de actiekomitees zoals ze werkelijk zijn. De actiekomitees zoals H.J. zich die voorstelt zijn niet "revolutionair", ze zijn idealistisch en naief. De werkelijk bestaande actiekomitees (van de arbeiders zélf) daarentegen, die eenvoudig niet aan een verandering der bestaande machtsverhoudingen dénken en die de kapitalistische maatschappij in het geheel niet om willen wentelen, die zijn, in weerwil van deze zogenaamde "beperktheid" revolutionair, omdat ze, zonder zich daarvan ook maar in het minst bewust te wezen, het kapitalisme in zijn wortel aantasten.

Hans Jar schrijft:

"De opstandige Roerarbeiders uit 1920, de opstandige Oostduitse arbeiders uit 1953, de Hongaarse uit 1956 en de Franse uit 1968 hebben het kapitalisme inderdaad doen wankelen, zoals D&G aanvoert. Maar kwamen zij alleen om loonkwesties in opstand?"

Ons antwoord luidt: niet allemaal, maar de Oostduitse arbeiders in elk geval wél. Hun strijd begon in de Stalinallee met een protest tegen een wijziging van de stukloon-normen. Voor de Franse arbeiders geldt hetzelfde. Aan hun optreden in mei 1968 ging heftige strijd in Le Mans en in Caen vooraf, om looneisen. Toen het personeel van Aviation-Sud in Nantes en van de Renaultfabriek in Cléon het sein tot de mei-gebeurtenissen gaf, stelde het dezelfde eisen betreffende lonen en arbeidsvoorwaarden als men nog maar kort tevoren in Caen vernomen had. En de Hongaarse arbeidersraden formuleerden eisen, die typisch op de arbeidsverhoudingen sloegen. Dat zijn feiten, die maar al te vaak over het hoofd worden gezien, wanneer er uitsluitend of te veel aandacht wordt geschonken aan het gelijk-

tijdig optreden van groepen studenten of intellectuelen, zoals die van de Hongaarse Petöficlub. Wat de arbeiders van de Roer in 1920 aangaat, die stelden inderdaad op het moment dat ze zich verhieven géén looneisen. Maar wie zou menen, dat zij dan in elk geval kunnen worden genoemd als het er om gaat een voorbeeld aan te voeren van proletarisch verzet tegen de bestaande maatschappij, komt wel zéér bedrogen uit. De Duitse Roerarbeiders kwamen in 1920 notabene in actie om de reformistische regering van Ebert en Scheidemann in bescherming te nemen tegen putschisten als Erhardt en Kapp.

Dat voorbeeld van de Roeropstand is daarom zo interessant, omdat het zo bijzonder duidelijk toont, dat de werkelijke betekenis van arbeidersoptreden vaak zo heel anders is dan wat de betrokken arbeiders er zich van voorstellen. Die arbeiders van de Roer, die voor de regering te Berlijn in het krijt traden, die hadden er zelf wel allerminst op gerekend, dat juist die Berlijnse regering de Rijksweer op hen af zou sturen. Maar die Berlijnse regering besefte beter dan zij het zélf deden, dat een sociaaldemocratische regering, die onder de bescherming van de proletarische bajonetten zou staan, niet meer vrij zou zijn in haar handelen en gedwongen zou zijn het arbeidersbelang te dienen, het laatste natuurlijk wat de heren wilden.

Hoe vaak is het niet voorgekomen in de geschiedenis, dat men dacht slechts een onschuldige ingreep te plegen, in werkelijkheid de eerste stap zette op weg naar een grootse omwenteling? Hoe vaak is het niet gebeurd, dat men van grootse omwentelingen droomde, in werkelijkheid de maatschappijstructuur maar nauwelijks aantastte? Dat bewijst, dat het "bewuste streven", waar Hans Jar zoveel betekenis aan hecht, veel minder belangrijk is dan hij wel denkt.

=====

ROB STOLK EN DE KABOUTERS

MET DE OPVATTINGEN van Rob Stolk (ex-Provolid) zijn we het niet altijd eens. Er bestaan verschillen tussen hem en ons. Maar wat hij dezer dagen in een gesprek met "Vrij Nederland"-redacteur Jan Rogier over de Kabouterpartij van Roel van Duyn heeft opgemerkt, beschouwen wij als 'n even fundamentele als uitstekende kritiek, die wij graag onderschrijven. Als wij Rob Stolk dat in een vergadering hadden horen verklaren, zouden wij krachtig geapplaudiseerd hebben.

Wij citeren:

"Ik geloof, dat verkiezingen weinig kunnen bijdragen tot het veranderen van de maatschappelijke verhoudingen. Roel dacht er net zo over indertijd. Maar dat is nu blijkbaar anders geworden. Door zitting te nemen in de gemeenteraad werkt hij in feite mee aan het instandhouden van de maatschappij waar hij zegt tegen te zijn. Er is (door het Amsterdamse succes van de Kabouters - red. D&G) weinig veranderd in de situatie in de raad. Vijf kabouters, ja, maar de PSP heeft drie zetels verloren. Ze willen allebei ongeveer hetzelfde en dan vind ik één zetel winst niet indrukwekkend."

"Ik ben er niet zo zeker van dat er voor Roel van Duyn de kans op een wethouderszetel inzit. Als de CPN voor de keus wordt gesteld: een wethouder van de Kabouters of van de VVD, dan kiezen ze de VVD. Maar als Roel van Duyn wethouder wordt, geloof ik niet dat er veel zal veranderen. Je moet niet vergeten dat... hun achterban bestaat uit intellectuelen, studenten en progressieve kantoorbedienden, die denken dat ze zonder hun handen uit te steken door in het stemlokaal een hokje rood te maken kunnen meewerken aan het omturnen van de hele maatschappij."

"De meeste studentenacties zijn woord-acties zonder werkelijk conflict... En

die rare romantische verheerlijking van wat volgens hen arbeiders zijn. Ze weten helemaal niet wat het betekent full-time arbeider te zijn. Ze kennen het dagelijkse ongenoegen in de bedrijven niet, ze weten gewoon niet wat er leeft bij de mensen..."

"Alles moet er op gericht zijn dat de mensen hun eigen situatie gaan doorlichten en niet door allerlei goedbedoelende mensen krijgen voorgeschoteld wat ze eigenlijk zouden moeten eisen."

"Oranje Vrijstaat richt nu 'n alternatieve vakbond op. Dat is weer zo'n grenzeloze onderschatting van wat de mensen zelf in de bedrijven willen en kunnen doen... Bij de mei-revolutie in Parijs heb je toch kunnen zien dat leden van de vakbonden zonder en tegen de leiding in tot bezetting van de bedrijven overgingen. Zo kunnen de arbeiders zonder instituten tot strijd komen..."

"Het hoge percentage niet-stemmers is nog veel mooier dan het hoog percentage Kabouterstemmers. Denk je dat die mensen voor niets wegblijven? Dat is een daad. Ze geloven niet meer in het stelsel waar we nog inzitten. Er is een grote afstand tussen wat mensen in hun krant lezen en wat ze in hun hart vinden. Dat realiseert zich in de praktijk. Bij de Bata-staking bijvoorbeeld in Best; die mensen zullen wel KVP stemmen en naar de kerk gaan, maar toen ze staakten hadden ze duidelijk linkse eisen..."

Wij hebben over 't bewuste interview van "Vrij Nederland" met Rob Stolk (gepubliceerd in het nummer van 13 juni '70) een gesprek gehad met een van onze lezers. "Hoe zou het komen", vroegen wij, "dat van al die lui van Provo of daar vlak bij staande groepen Rob Stolk de reëelste opvattingen verkondigt en het beste begrip heeft voor de arbeidersstrijd?"

"Dat komt", luidde het antwoord, "doordat Rob Stolk zelf uit een arbeidersmilieu komt en zelf arbeider is." Aan dat antwoord hebben wij niets toe te voegen.

=====

E E N Z O N D E R L I N G E B E W E R I N G

IN "DE VRIJE" van 30 april 1970 wordt een stukje geciteerd uit het Belgische blad "Mijnwerkersmacht", waar we niet goed weg mee weten. Dat komt, doordat de bewuste passage bijzonder onduidelijk is gesteld. Zij luidt als volgt:

"... wanneer Mijnwerkersmacht vindt dat er 'gebrek aan organisatie' was, betekent dat niet dat de arbeiders gehoorzaam de theorieën van de studenten van buiten hebben geleerd (i.c. het Rode boekje van Mao), maar:

- toen de directie met (lege) bussen voor werkwilligen rondreed, hebben we die niet kapot kunnen maken,
- toen de rijkswacht met weinig man kwam, hebben we die niet op hun lazer gegeven,...
- we hebben niet geweten, hoe we een fabriek moesten bezetten.

Dat moet in het vervolg anders gaan."

"Mijnwerkersmacht" is een blad, dat in Belgisch Limburg wordt uitgegeven door de gelijknamige organisatie of door mensen die daarmee sympathiseren. "De Vrije" vermeldt als uitgever een zekere Arnout Vanreusel te Genk. Wat we ónduidelijk vinden in het bovenstaande citaat, dat is: wie die WE zijn, waarvan gesproken wordt, die WE, die niet hebben geweten hoe een fabriek bezet kon worden. Worden met dat woordje WE de studenten van Mijnwerkersmacht bedoeld? Of wordt dat woordje WE gebruikt uit naam van de arbeiders?

Als er bedoeld wordt dat de studenten niet geweten hebben hoe een fabrieksbezetting in zijn werk gaat, dan zeggen wij: dat is hun bepaald niet zo kwalijk te

nemen. Studenten zijn nu eenmaal geen arbeiders, je kunt van hen hoogstens verwachten, dat ze een hogeschool of universiteit weten te bezetten, wat bepaald niet hetzelfde is.

Als er bedoeld wordt, dat de mijnwerkers van het kolenbekken van Belgisch Limburg niet geweten hebben hoe een bedrijfsbezetting in zijn werk gaat, is de bewering ronduit belachelijk. Sedert in juni 1936 de mijnen in de Borinage door de arbeiders bezet werden zijn er in België (en naar ieder weet bepaald niet in België alleen) diverse bedrijfsbezettingen geweest. Vijf jaar geleden begon de grote strijd van de Belgische kompels met een mijnbezetting. Diezelfde kompels wisten vijf jaar geleden uitstekend hoe ze de bussen met werkwilligen konden tegenhouden en diezelfde kompels hebben toen ook tussen Winterslag en Waterschei de rijks-wacht tot de terugtocht gedwongen. Als "Mijnwerkersmacht" met de hierboven aangehaalde zinnen bedoelt, dat de mijnwerkers van Belgisch Limburg niet weten hoe of ze hun eigen strijd moeten voeren, dan weet "Mijnwerkersmacht" eenvoudig niet, wat of er in de arbeidersklasse speelt en waartoe arbeiders in staat zijn.

Een boosaardige veronderstelling, die door niets bevestigd wordt? Helemaal niet. In hetzelfde stukje in "Mijnwerkersmacht" waaruit 't bovenstaande is aangehaald, kan men ook lezen, dat 't de rol van de studenten is de eerste initiatieven te nemen en de vergaderingen te leiden, omdat... voor de arbeiders "daartoe de mogelijkheid niet bestaat" (!). Initiatieven waartoe? Tot een bedrijfsbezetting? Die k u n n e n niet door studenten genomen worden, zelfs niet als het studenten betreft, die wél weten hoe of zoiets in zijn werk gaat. Een bezettingsactie kan nooit het werk van buitenstaanders zijn, doch alléén maar het werk van het betrokken personeel.

Inderdaad: als met die WE de studenten worden bedoeld, de studenten van de organisatie, die zich zonderling genoeg "Mijnwerkersmacht" noemt, dan moet men niet alleen toegeven, dat ze niet geweten hebben hoe of een bedrijf bezet wordt, maar dan blijkt tevens, dat ze het nog altijd niet weten. Als diezelfde studenten dan óók nog beweren, dat zij als onwetenden het initiatief moeten nemen, hebben wij dan niet gelijk, dat wij een dergelijke bewering "zonderling" noemen? Overigens, we zetten hier het woord "zonderling" niet zonder reden tussen aanhalingstekens. Zó zonderling als het op het geduldige papier lijkt, is het in werkelijkheid natuurlijk toch ook weer niet. Dit soort beweringen namelijk is vanzelfsprekend voor lieden, die zich van buiten af als de eigenlijke voorhoede der arbeidersklasse opwerpen en die de noodzaak ener dergelijke voorhoede natuurlijk met dwaze beweringen moeten staven.

=====

VERANTWOORDING VAN DE VOOR "DAAD EN GEDACHTE"

BINNENGEKOMEN GELDELIJKE BIJDRAGEN

(2e kwartaal 1970)

C.B. te A. f. 21.-; C.B. jr te A. f. 2,50; C.v.d.B. te A. f. 5.-; H.B. te A. f. 10.-; H.M. te Z. f. 14.-; G. de P. te B. f. 50.-; P.J.A.M.R. te N. f. 30.-; E.J.I.S. te N. f. 10.-; R.J.S. te A. f. 10.-; R.W. te A. f. 31,50; Div. f. 17,80; J.A.R. te S. f. 1,50; O.W. te H. f. 300.-. Totaal f. 503,30.

Alle meelevende betalers hartelijk dank. Helaas zien we ons genoodzaakt enkele lezers, die ook na herhaaldelijke oproepen niets betalen, van onze lijst te schrappen. Wie voldoende interesse heeft kan allicht iets missen.

=====